

Ujjaival tépi kóchaját

Amikor megfordult, minden eltűnt körülötte. Nem vették körbe szokásos tárgyai, a bűgőcsiga és hintaló, a hímzett zsebkendők és a szárított virágok. Bizonytalanul kapaszkodott bele valamibe, ami azt hitte, megtartja, de nagy robajjal omlott le. A sötétben nehéz volt kivenni, pontosan mik ezek, bögrék talán, mintha gyerekkori pléhbögréjét látná megsokasodni. Elájult, feje nagyot koppant a sárpadlón.

Másnap nem is értette, hogyan álmodhatott ilyen butaságot. Gyereknek álmolta magát, megtévesztette a régi ház, ide költöztek a férjével, kényszerűségből a tisztaszobába, ahová az egész falu belátott. Itt születtek a gyerekek is sorba, szerette, ha várandós, volt kifogása. Nem bírt el az ágy két testet, külön aludtak, az ura csak akkor mászott át, ha akart. Ez az akarás vitte el korán, magára hagyta három fiúgyerekekkel.

Újra és újra megismétlődött. Ő azt hitte, a háborúval együtt ennek is vége, de az álmaiban visszatért. A katonák ápolatlan teste, mocsárszagú szája, ahogy az ő száját keresik. Nem tehetett mást, nem volt mit tenni. Olyankor másra gondolt, arra, hogy még kislány, babával játszik, fésüli a kóchaját. Bárcsak ne lett volna annyira szép asszony! A szépen megakad a szem, egy idő után már kútra se mert járni, inkább ivott a pocsolya vizéből. De ott is a saját arcát látta. Bár hazajönnének a fiúk a frontról. Bár sose jönnének haza.

Sokan udvaroltak neki, meg is verekedtek érte. Az anyák kísérték a lányaikat a bálba, ültek a padon és pletykáltak. Neki az apja is jött, büszkén koccintott mindenkivel, volt mire. Megáldott a Jóisten ezzel a szép lánnyal. A koccintások közben nem látták, hány fiú hívja a bokrokhoz kicsit beszélgetni. Sose ment, de mindig ment helyette más. Nem kérdezte, mi zajlott ott, csak marta valami belül. Ha szépen kérik, talán igent mond, de volt valami ebben az akaratos könyörgésben, ami úgy érezte, nem neki szól.

Korgott a gyomra. Sokáig csak ült, mardosta az éhség. Aztán feltápászkodott, de a konyhában nem talált semmi ehetőt. Régen a kamrában hegyekben állt a füstölt kolbász, a tyúkok napjában kettőt is tojtak, csupa boldog kotkodá-

csolás volt az udvar. Majd a fiúk hoznak valami ételt, ha hazajönnek. Csak jönnének végre már.

Az első szeretője olyan volt, mint hab a forralt tej tetején. Papnak szánták, állandóan olvasott, összeszedte a gyerekeket a faluban, történeteket mesélt nekik távoli országokról. Megszállottan gyűjtött össze mindent, amit lehetett Indiáról, Kínáról, Japánról. Mintha közelebb kanalazta volna a világot. Józsefnek hívták, tíz fiútestvére mind gyűlölte.

Végül az övé lett egy időre, hagyta, hadd szeresse. József nem kérlelte, nem hívta a bokrokhoz, vitt helyette mazsolás kalácsot, egy cső kukoricát, bármit, amivel mosolyt csalhatott az arcára. Latinra is tanítgatta, az anatómia érdekelte, József a testén nevezte meg az izmokat. Soha senkinek nem mondta, a legkisebb fiát róla nevezte el.

Megint ezek a zajok a házban, folyton kopog valaki. Nem József lány kocogtatásai, azt azonnal felismerné. Az ura sosem udvariaskodott, bejött, tepert, kész. Gyerekkorában befalazott menyasszonyokkal ijesztgették, napokig nem aludt utána. Sokszor gondolt arra, sebet ejt magán, elcsúfítja a vonásait. Ha idegent látott a faluban, rávicsorgott, ne is szóljanak egymáshoz.

Édesanyámnak elment az esze, hogy nem ismer meg? Ez magas, nyúzott férfi, aki napok óta be akar jutni, azt állítja, a fia. Vigye el a fene, hát csak megismeri a saját gyerekeit! Nagyjából a válláig ér a legnagyobb is, valahol itt lesznek, biztosan elbújtak a csibészek, annyi holmi van ebben a házban, nézzen be a ládába, aztán tűnjön innen, amíg kedvesen kéri.

Sikít, amíg bír, gyertyával hadonászik, hátha elűzi ezt a lópokrócos kísértetet. De az csak nem tágít, édesanyám, én vagyok, Józsi vagyok, nézzen rám! Elsírja magát, a kemence mellé kucorodik, nem lehet, hogy az ő fia is katona lett, bár robbanna fel az összes, hogy gyűlöli mind! Ujjaival tépi kóchaját.

Másnap esik a hó, siet megmosni az arcát, hogy szép maradjon. Az udvaron nagy pocsolyák, belenéz az egyikbe, az öreganyja néz vissza, fogatlan szájával motyog.

A panelmester

Kocka volt a jele az oviban. Elbűvölték a téglatestek, az építőjátékokat egymásra pakolta, élvezettel sikkantgatott, ahogy egyre magasabbra rakta a formákat. Süteményből is csak a Balaton kockát és a Dominó szeletet ette meg. Amikor rajzolni kezdett, gyönyörű panelek születtek a keze alatt. Senki sem sejtette, hogy az ő vasbeton szörnyei népesítik majd be Magyarországot.

Elsőre felvették az egyetemre. A párt semmilyen ideológiai ellenérvet nem hozott fel, anyja a nyolc általánosig sem jutott, apját nem ismerte, azt rebesgették,

egy kecske volt. A kecskében viszont nincs semmi kivetnivaló, hisz anyja és a kecske között osztálykülönbség nincsen. Így szólt a direktíva. Míg szaktársai, az elszánt építész-mérnök-jelöltek a gyűrött jegyzetek fölött görnyedtek, ő két év alatt szerezte meg a vörös diplomát. Megszállottan rajzolta a panelházakat, alaprajzot, térbeli képet, berendezést, amit csak kellett.

A brigádok nem győzték mellette a tempót, kapkodtak az építkezéssel, hogy nekiállhassanak a következőnek, teljesíteni kell a tervet, elvtársak! Járt a sóderecs utakat, sorra hallgatta a munkásokat ügyes-bajos dolgaikról. Hamarosan ellepte az országot a panelrengeteg. Szürke óriások, szívükben vasárnap reggel terjengeni kezd a zsír-szag, délután pedig egyszerre rengenek az ablakok a dolgozó apák szuszogásától. Elalvás előtt egy óriási panelről vizionált, amelyben elfér egész Magyarország.

Hetente hívták a székházba újabb kitüntetésekért. Ilyen szép panelházak nincsenek másutt! A szeszes szekrényből bőven került mindig nyugati pia, a párttitkárok boldogan ittak vele pertut. Panelmesternek szólították, tömbtársnak, panelatyuskának. Forró csókkal üdvözölték a Nagy Szovjetunió Nagy Emberei, mutasson nekik utat, hogyan építhetik tovább együtt a szocializmust! Mikor a kényelmes és meleg fekete autóban hazaszállították, vidáman csettintgetett az ujjáival. Dagadt a melle, legszívesebben a keblére ölelte volna az összes kulcsos gyereket. A legjobban sétálni szeretett, lófrált a tömbök között, imádott elveszni a számtengerben. Néha idegen asszonyokhoz csöngetett fel, és mint a ház-gazdája, határozottan ment először az apró vécéhez, majd a szűk kádas fürdőszobába kezét mosni. Gondolkodás nélkül zuhant az ugyanolyan ágyakba.

A párt legfőbb emberei azonban aggodalmaskodtak. Igaz, a munkások ott-honába beköltözött az elektromosság, de nem mindenki volt méltó erre az ajándékra. A magántulajdon metyelyébe esett elvtársak tyúkot, sőt, disznót vágta a teraszon! Persze ez nem von le semmit panelatyuska érdemeiből, a kótyagosoktól pedig elkobozták a húsárut. Nem aggódott, tudta pontosan, miről van szó: az emberek, még ha elvtársak is, olyanok sokszor, mint az állatok, terelni kell őket atyai szeretettel. Ő pedig terelt büszkén, mint egy vöröscsillag-szemű juhász.

Első gyerekének nagyszabású ajándékot tervezett. Társasjátékot, amellyel berendezheti a saját panellakását. Csak szépen, okosan, takarékosan, rugós ágygal, konyhabútorral. A gyerek nem volt túlságosan elragadtatva, operett primadonnának készült, fene tudja, honnan ütközött ki rajta ez az undorító kispolgári attitűd. A Csárdáskirálynőt bömböltette a magnón, a panelmester kénytelen volt egy tömbbel odább költözni. Oda csak halványan hallatszott át a muzsika. A társasjáték jól fogyott, majdnem legyőzte a lengyel játékpiacon, ahol a sorbanállásért voltak megőrülve. Mennyivel jobb pedig egy összkomfortos kis panellakás, mint a jegyrendszer!

Hallotta valakitől, akinek a valakije Svédországba emigrált az ellenforradalom idején, hogy a svéd gyerekek megőrülnek egy bizonyos építős játékért. Mi ez, ha nem lehetőség! Megmutatjuk a hanyatló Nyugatnak, mi a dörgés a legvidámabb

barakkban! Új játékot tervezett, amellyel a gyerekek is átélhetik az igazi mámort: egy panelépítő készletet! Ezt a második gyereke már imádta, az ő szemében is lobogott a tűz. Hosszú napokon át tűnődtek, melyik panellakás érdemel teraszt, melyik dupla ablakot. A megvalósítás ugyan egy kissé ügyetlen lett, nehezen illettek össze a műanyagdarabok. Jobb lett volna fából.

Neve ekkorra már legenda lett, tisztelői újabb és újabb izgalmas megoldásokkal rukkoltak elő. A színes teraszüvegeket még csak-csak elviselte, de a paksi atomerőmű mellett burjánzó tulipános paneleket túlzásnak érezte. A tömbház neki szent dolog volt, ahol az ember megpihenhet a dolgos nap után, úgy, hogy semmi csicsa nem vonja el a figyelmét se kívül, se belül. Nappalijában százával sorakoztak a felülnézeti képek, a gyönyörű tömbök betűket rajzoltak ki, L, Sz, R. Szégyellte ugyan, de ifjúkorában a férfiasságát is megmintázta panelekből, a csínyt sose vette észre senki.

Álmaiban is épített. A falusi parasztházakat ledózerolták, a kistűlű Kádárkockák fölé tekintélyt parancsolóan magasodtak a monstrok. Félre bábeli torony, keresztény dajkamese, itt a panel emelkedik az égig, hogy kezét rázzon Farkas Bertalan úrhajójával.

Aztán megtörtént a katasztrófa. A nép, akinek ötöde a panelban élt, ott álmódott és alkotott, ott nemzette és verte a gyerekeit, megelégette a rendszert és váltott. Nem épültek többé panelek, pöffeszkedő lakóparkok és lakónegyedek vették át a helyüket. Ő hiába rajzolt újabb és újabb gyönyörű terveket, más szelek fújtak. Csak egy kis változtatás volt, de éppen elég. Gyermekei kertesházba költöztek, szédült, mikor meglátogatta őket.

Unokái is születtek, a jövő reménységei! Kérlelték, rajzoljon nekik. Rajzolt. Panelt. Nem jó, ez csúnya, újat kértek. Rajzolj kiscicát. Megpróbálta, nem ment. Panel lett belőle megint. Törölgette izzadt homlokát. Remegve mászott fel tizedik emeleti lakásába, a lift megint elromlott. Ablaka előtt a szürke végtelent bámulta, míg konyakot kortyolgatott.

Másnap a postán alá kellett írnia egy papírt, ám a neve helyett panelt firkantott alá. Pironkodva másikat kért, arra is. A végén már kitessékelték, feltartja a sort, bugris öregember.

Otthon sorra nyitotta a vodkákat, amiket jobb időkre tartogatott. Azt hitte, a felesége jön meg a munkából, de csak egy helyes négyemeletes libbent be az ajtón, szép a frizurám, kérdezte. Nem tudott megszólalni, és a kis lakásba egyre több panel jött, voltak köztük nyolcemeletesek, sőt, tízemeletesek is. Csóválták a fejüket, pislogtak a sok szemükkel. Rázták a kitüntetéseit sírva. Aztán az egyik panelház kiugrott önmaga ablakán.

A kórház szerencsére ugyanolyan volt, mint bármelyik az országban, szürke és otthonos. Amíg lecsöpögött az infúzió, tévét nézett. Kínát mutatták, épül az ország, nőnek a házak, mint a gomba. Felugrott és futott a szellős kórházi hálóingjében. Hogy erre nem is gondolt! Hiszen ott várják őt, szükségük van rá! Míg repült a baráti ország felé, elégedetten nézte a tájat. Ha Kínát felépítette, majd átköltözik Észak-Koreába.